

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені М.П.ДРАГОМАНОВА

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

Декан факультету педагогіки і психології

_____ Т.О.Олефіренко

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

освітнього ступеня бакалавр
галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво і реставрація
шифр за навчальним планом П02

Робоча програма розроблена на підставі наскрізної програми практичної підготовки студентів освітнього ступеня бакалавр, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова “ _____ ” _____ 20__ р., протокол № _____

Розробники програми: Руденко І. В. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М. П. Драгоманова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Шевнюк О. Л.
(підпис)

Робоча програма схвалена методичною радою факультету педагогіки та психології за напрямом підготовки (спеціальності) _____
(код, найменування)

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ р.

Голова _____
(підпис)

I. Опис пропедевтичної практики

Рік підготовки — 3

Семестр — 5

Кількість тижнів — 2

Кількість кредитів — 3

Загальна кількість годин — 90

Види контролю: диференційований залік

II. Мета та завдання пропедевтичної практики

Пропедевтична практика проводиться з *метою* поглиблення психолого-педагогічних знань студентів про закономірності, види і способи роботи вчителя на уроках образотворчого мистецтва шляхом аналізу безпосередніх спостережень за його педагогічною діяльністю, творчою навчальною діяльністю учнів та самоспостереженням в процесі підготовки та проведення уроків образотворчого мистецтва.

Завданнями пропедевтичної практики є:

1. Спостереження та аналіз урочної та позаурочної роботи вчителя чи керівника гуртка образотворчого мистецтва у 1–9 класах.

2. Вивчення особливостей професійно-педагогічної діяльності та функціональних обов'язків вчителя образотворчого мистецтва (або вчителя, що проводить уроки образотворчого мистецтва у початковій школі) чи керівника гуртка.

3. Вивчення та аналіз навчально-методичного забезпечення уроків образотворчого мистецтва у 1–9 класах (аналіз програм, підручників, оснащення кабінету, наявність дидактичного та наочного матеріалу та ін.).

4. Ознайомлення із системою навчально-виховної роботи у школі, що стосується мистецької діяльності учнів 1–9 класів.

5. Допомога вчителю чи керівнику гуртка у підборі та виготовленні змістовної наочності до уроків, що проводяться у початковій школі.

6. Поглиблення теоретичних знань з історії та методики художньої освіти та їх застосування у вирішенні конкретних педагогічних задач.

Навчальний матеріал практики, зміст практичних занять, завдання, критерії та порядок оцінювання та додаткова інформація розміщені на веб-сайті курсу за посиланням <https://moodle.npu.edu.ua/enrol/index.php?id=3388>

III. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

№з/п	Компетентності	Програмні результати навчання
1	K05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПР11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, педагогічної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним умовам для якісного виконання роботи.
2	K09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	
3	K20. Здатність використовувати професійні знання у практичній педагогічній діяльності.	ПР20. Застосовувати педагогічні теорії, ефективні методи та технології у практичній діяльності з метою оптимізації педагогічної взаємодії з учнями у процесі художнього навчання і виховання
4	K24. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих загальноосвітніх і спеціалізованих художніх навчальних закладах.	
5	K25. Здатність залучати дітей і молодь до художньо-творчої активності, проектувати, організовувати, проводити навчальний процес з образотворчого мистецтва в позашкільних інституціях.	ПР14. Дотримуватися морально-етичних норм, принципів і правил поведінки в сучасному суспільстві.

IV. Зміст навчальної пропедевтичної практики

1. Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням уроків образотворчого мистецтва у школі (1–9 кл.), що передбачає:

- вивчення діючих у школі навчального плану, навчальних програм, авторських програм та методичних розробок вчителів образотворчого мистецтва, підручників і посібників з образотворчого мистецтва, за якими працює школа (із зазначенням авторського колективу укладачів);

- відвідування вчителя образотворчого мистецтва у початковій і основній школі; у процесі бесіди з ним слід з'ясувати особливості навчально-виховної роботи з мистецтва у даній школі, якими програмами, підручниками та посібниками він користується, ознайомитись з його системою підготовки до уроку (методична література, наочність, використання ТЗН, вибір методів навчання та ін.);

- вивчення матеріально-технічної бази, дидактичного оснащення кабінету образотворчого мистецтва (обладнання, оформлення, методична та навчальна література, дидактичні матеріали, комплекти наочності за тематикою програми, репродукції художніх творів, натурний фонд, можливості використання ТЗН і НІТ).

2. Спостереження та аналіз навчально-виховної мистецької діяльності вчителів-класоводів 1–4 класів на уроках та в позаурочний час, що передбачає:

- обговорення з керівником практики та аналіз уроків образотворчого мистецтва у 1–4 класах (по одному уроку в кожному класі); звернути увагу на організаційні моменти, мотивацію навчання, методи і прийоми, що використовує вчитель при повідомленні нового матеріалу, організації практичної роботи учнів та для активізації їх навчальної діяльності; використання наочності, ТЗН, інших видів мистецтв (художнього слова, музики, елементів театрального дійства, кінофрагментів); методи контролю та перевірки знань і умінь учнів з образотворчого мистецтва, емоційний настрій уроку;

- спостереження за організацією позакласної мистецької діяльності учнів початкової школи (екскурсії, гурткова робота, виховні заходи із залученням дітей до образотворчої діяльності та ін.), визначення її мети, перелік використовуваних видів мистецької діяльності.

3. Підготовка та проведення 2-х контрольних уроків з образотворчого мистецтва у підконтрольному класі. Для цього слід:

- самостійно визначити мету, завдання кожного уроку, методи та прийоми, які доцільно використати, виходячи з теми і завдань уроку;

- ознайомитись із розробкою даної теми в підручнику, методичній літературі;

- включити в урок методи активізації навчальної діяльності, інші види мистецтв та створити позитивну емоційну атмосферу на уроці;

- підготувати до уроку наочність, що відповідає віковим особливостям дитячого сприйняття, вивчити можливості використання ТЗН;

- підготувати план-конспект кожного уроку, узгодивши його з учителем і викладачем-методистом вищого навчального закладу.

4. Виготовлення під керівництвом учителя-класовода оригінальної наочності або художньо оформленого дидактичного матеріалу до будь-якого предмету початкової школи. При виготовленні наочності показати професійні художні вміння.

V. Форми та методи контролю

По закінченні практики студенти подають груповому керівникові такі документи:

- щоденник практики з образотворчого мистецтва де фіксуються психолого-педагогічні спостереження, індивідуальний план роботи, короткий аналіз власної навчально-виховної та художньої діяльності;

- три розгорнутих плани-конспекти уроків образотворчого мистецтва, дидактичним матеріалом та результатом художньо-творчої діяльності учнів (3–5 робіт);

- проілюстрована методична розробка позаурочного навчально-виховного інтегрованого мистецького заходу (представити фотографії);

- результати діагностики навчальних досягнень учнів з образотворчого мистецтва, звіт про практику;

- характеристика вчителя образотворчого мистецтва на студента-практиканта.

VI. Вимоги до звітної документації

По завершенні практики студенти подають груповому керівникові такі документи:

1. Щоденник студента-практиканта, де зафіксовано такі моменти:

- оцінка стану навчально-методичного забезпечення та матеріально-технічної бази для проведення уроків образотворчого мистецтва у 1–9 класах;

- спостереження та аналіз навчально-виховної роботи вчителя на уроках образотворчого мистецтва у 1–9 класах;

- розгорнутий аналіз одного з уроків образотворчого мистецтва, проведених вчителем;
 - спостереження за організацією позакласної роботи з образотворчого мистецтва у початковій школі.

2. Розгорнутий план-конспект контрольного уроку з образотворчого мистецтва у підконтрольному класі з підготовленими до них наочним і дидактичним матеріалами та результатами художньо-творчої діяльності учнів (3–5 робіт).

3. Самостійно виготовлена наочність або дидактичний матеріал до будь-якого заняття з образотворчого мистецтва.

VII. Адаптація програми до дистанційної форми навчання

При впровадженні дистанційного проходження виробничої практики передбачаються такі зміни до змісту, форм та методів контролю, вимог до звітної документації.

З цією метою використовується сайт Міністерства освіти та науки України. Головна. URL: <https://mon.gov.ua/> на якому розміщуються онлайн-уроки.

Завдання по практиці:

1. Перегляд онлайн-уроків та аналіз діяльності учителя (на вибір студентів). Обговорення онлайн-уроку на Google Meet -конференції.
2. Підготовка та проведення 1-го контрольного онлайн-уроку.
3. Підготовка презентації до контрольного онлайн-уроку однієї з навчальної проблеми за програмою у галузі «Мистецтво» 1-9 класи (на вибір студента). Обговорення презентації в Он-лайн режимі на Google Meet-конференції.
4. Захист матеріалів проходження практики в Он-лайн режимі на Google Meet -конференції.

VIII. Розподіл балів, які отримують студенти

Розрахунок рейтингових балів за видами модульного контролю

Завдання педагогічної практики	Бали
Аналіз діяльності вчителя	20
Аналіз навчально-методичного забезпечення	20
Проведення контрольного заняття образотворчого мистецтва	20
Виготовлення наочності	20
Презентація до однієї з навчальних проблем за програмою у галузі «Мистецтво»	20
Підсумковий рейтинговий бал	100
Завдання практики в умовах дистанційного навчання	Бали
Аналіз діяльності вчителя переглянутого онлайн-уроку	20
Підготовка та проведення контрольного онлайн-уроку образотворчого мистецтва	20
Аналіз контрольного онлайн-уроку образотворчого мистецтва	20
Виготовлення наочності	20
Презентація однієї з навчальної проблеми за програмою у галузі «Мистецтво»	20
Підсумковий рейтинговий бал	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

	5 балів	4 бали	3 бали	0 балів
Оригінальність в організації, підготовці та проведенні занять — 33,3%	Студент самостійно організовує, готує та проводить заняття ОМ й мистецького заходу, оригінально інтерпретує освітні явища, пропонує інноваційні педагогічні методи і технології	Студент частково самостійно організовує, готує та проводить заняття ОМ й мистецького заходу, спирається на усталені методи навчання ОМ, пропонує відомі та апробовані педагогічні методи та технології	Студент організовує, готує та проводить заняття ОМ й мистецького заходу, за зразком, демонструє репродуктивне мислення, пропонує малоефективні педагогічні методи та технології	Студент організовує, готує та проводить заняття ОМ й мистецького заходу за керівництвом вчителя та методиста, демонструє стандартизоване мислення, пропонує поверхові оцінки освітніх явищ

Якість виконання методичних матеріалів — 33,3%	Студент досконало витримує весь спектр технічних прийомів виконання навчального завдання	Студент у більшій мірі допускає помилки в реалізації техніки виконання навчального завдання	Студент однобічно витримує вимоги та послідовність застосування техніки виконання навчального завдання	Студент допускає багато значних помилок у використанні техніки виконання навчального завдання
Дотримання методичного стилю та форми проведення занять — 33,3%	Студент демонструє мовностилістичну грамотність у процесі подання навчального матеріалу учням, користується численними вітчизняними та зарубіжними джерелами для підготовки занять, робить обґрунтовані висновки, повністю дотримується вимог оформлення завдання	Студент допускає окремі мовностилістичні огріхи у процесі подання навчального матеріалу учням, користується лише вітчизняними джерелами для підготовки занять, частково обґрунтовує висновки, порушує не більше однієї вимоги оформлення завдання	Студент допускає численні мовностилістичні огріхи у процесі подання навчального матеріалу учням, використовує недостатньо джерел для підготовки занять, робить необґрунтовані висновки, порушує більш однієї вимоги оформлення завдання	Студент демонструє мовностилістичну безграмотність у процесі подання навчального матеріалу учням, не використовує джерела для підготовки занять, ігнорує вимоги оформлення завдання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
70–79	C		
65–69	D		
60–64	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ІХ. Методичні рекомендації

План розробки конспекту заняття образотворчого мистецтва.

У конспекті уроку конкретизуються мета й завдання діяльності вчителя та учнів на уроці, основні етапи розкриття змісту, форми організації та методи навчання, а також способи стимулювання його ефективності та контролю результативності. Крім того, в плані визначаються темп роботи та часовий режим на кожну стадію.

Успішність планування уроків залежить від обізнаності вчителя щодо:

- цілей навчання та програмних вимог до образотворчої компетентності учнів у кожному класі;

- змісту навчально-методичного комплексу;

- вікових особливостей учнів;

- дидактичних та методичних принципів навчання образотворчому мистецтву.

Схема уроку залежить від його *типу*:

- урок засвоєння знань учнями;

- урок формування умінь та навичок;

- урок застосування знань, умінь і навичок;

- урок узагальнення та систематизації знань учнів;

- урок контролю результатів навчання.

Компоненти змісту комбінованого уроку:

- тема уроку;

- комплексна мета уроку: дидактична (розширення художнього світогляду учнів, формування у них образотворчих знань, умінь, навичок); розвивальна (розвиток художніх здібностей та естетичної культури учнів); виховна (виховання певних особистісних якостей учнів засобами образотворчого мистецтва);

- підготовка учнів до засвоєння нового матеріалу – сюди включається опитування учнів за вивченим матеріалом, перевірка домашнього завдання; обов'язково слід сформулювати запитання для фронтального та індивідуального опитування, передбачити методи перевірки та актуалізації знань учнів, встановити логічні зв'язки раніше вивченого з новим матеріалом, а також з сучасністю та особистими інтересами дітей;

- створення мотиваційної атмосфери вивчення нового матеріалу, проблемної ситуації (якщо це можливо), висунення перед учнями завдань уроку чи постановки проблеми, забезпечення її сприйняття учнями;

- основні стадії вивчення нового матеріалу з учнями — слід обов'язково виділити основні, найбільш важливі питання, назвати способи розв'язання проблем, організації сприйняття, осмислення та запам'ятовування засвоєних знань, умінь, навичок;

- самостійні завдання диференційованого характеру для закріплення матеріалу, що вивчався;

- узагальнення вивченого, висновки;

- домашнє завдання, диференційований інструктаж щодо його виконання;

- список необхідного обладнання уроку: дидактичні матеріали (книги, словники, картки), наочні посібники, технічні засоби навчання.

Схема конспекту уроку

Дата “___” _____ 20__ р.

Конспект уроку з образотворчого мистецтва

в _____ класі _____ школи

на тему _____

студента-практиканта _____ курсу

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Мета уроку.
2. Тип, структура, стадії уроку. Дозування часу на кожний структурний елемент.
3. Унаочнення, дидактичний матеріал, технічні засоби навчання.
4. Хід уроку (послідовність проведення) із зазначенням методів навчання.
5. Література, якою користувався студент при складанні конспекту.

Студент

_____ (підпис)

Конспект перевірів

_____ (підпис)

Психолого-педагогічний аналіз уроку

Педагогічна практика починається з вивчення стану викладання вчителем предмета, а також виявлення реальних можливостей учнів класу, до якого прикріплений студент-практикант. Зазначене передбачає відвідування уроків у початковій та основній школі з метою аналітичного спостереження за педагогічним процесом, яке спрямовується на встановлення продуктивності останнього та опанування студентами прогресивного методичного досвіду вчителів.

Отже, аналіз уроків постає важливою ланкою професійної підготовки студентів під час виробничої практики. Він сприяє поглибленню знань з методики художньої освіти, розвитку дослідницьких, конструктивно-планувальних, комунікативних, навчальних та організаційних професійних умінь майбутнього вчителя, а також становленню індивідуального стилю педагогічної діяльності

Завдання проведення аналізу уроку:

- оволодіння вміннями щодо фіксованого спостереження за діяльністю вчителя або студента-практиканта та його аналізу;

- визначення шляхів усунення недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;

- формування умінь самоаналізу, що дозволяє порівнювати свої дії з визнаними в методиці еталонами, шукати й знаходити ефективні прийоми навчання, розвитку й виховання учнів, оперативно перебудовувати накреслені дії залежно від конкретних змін у навчальній ситуації.

Аналітичні записи та висновки стосовно успішності навчальних занять вносяться студентом-практикантом до педагогічного щоденника. Найбільш доцільною вважається така форма запису, коли прямою лінією аркуш паперу ділиться навпіл і зліва фіксується зміст і хід уроку, а справа (відповідно до послідовності розгортання уроку) зазначаються цікаві прийоми, методи, застосовані вчителем, а також зауваження щодо його роботи. В кінці робляться висновки про позитивні та негативні моменти уроку й дається його загальна оцінка.

Орієнтовна схема психолого-педагогічного аналізу уроку

I. Загальні відомості.

1. Дата, школа, клас, прізвище вчителя, кількість присутніх та відсутніх учнів, порядковий номер уроку за розкладом.

1. Підготовленість приміщення до заняття (санітарний стан, освітлення), готовність учнів до роботи, своєчасність початку уроку.

2. Тема і мета уроку (як визначено освітнє, виховнє і розвивальнє завдання; чи доведено цілі уроку до свідомості школярів, яким способом – безпосередньо чи опосередковано).

II. Тип і структура уроку

1. Відповідність типу і структури уроку його меті.

2. Чіткість структури уроку. Розподіл часу.

III. Оцінка змісту навчального матеріалу

1. Відповідність вимогам програми, підручника, сучасним досягненням в галузі методики художньої освіти, віковим особливостям та рівню підготовки учнів.

2. Оцінка навчального матеріалу з погляду освітніх, виховних і розвиваючих можливостей, їх реалізація.

3. Оцінка навчального матеріалу з погляду єдності теорії і практики, знань, умінь і навичок, зв'язку з місцевою практикою.

4. Достовірність фактичного матеріалу (інформаційна, дидактична помилки у процесі пояснення або у запропонованих завданнях).

IV. Оцінка методів, прийомів і засобів навчання

1. Методи роботи вчителя та учнів, співвідношення роботи вчителя та учнів.

2. Прийоми активізації пізнавальної діяльності та стимулювання творчої ініціативи учнів.

3. Створення проблемних ситуацій, застосування елементів дослідницького навчання; співвідношення пошукових, репродуктивних і тренувальних методів.

4. Самостійна робота учнів на уроці.

5. Оцінка методики використання наочних посібників, ТЗН, слово вчителя і ілюстративний ряд, дидактичний матеріал.

6. Види, методи і форми перевірки та оцінки знань, умінь і навичок учнів.

V. Оцінка ефективності окремих стадій уроку

1. Перевірка домашнього завдання:

- чи перевірялись знання, уміння і навички учнів за домашнім завданням, як розширювались і поглиблювались;

- які методи і прийоми застосовувались: фронтальне чи індивідуальне опитування, письмові чи усні тренувальні вправи, самостійна робота учнів тощо;

- чи всі учні виконали домашнє завдання;

- чи з'ясовано і виправлено помилки;

- об'єктивність оцінювання знань, умінь і навичок учнів, дотримання критеріїв загальноприйнятих педагогічних вимог.

2. Вивчення нового навчального матеріалу:

- подача вчителем нового матеріалу (евристична бесіда, елементи проблемності, самостійне опрацювання за підручником або дидактичними матеріалами тощо), рівень усвідомленості учнями навчальної інформації;

- дотримання послідовності й системи у викладі навчальної інформації;

- виділення у темі головного, істотного, для полегшення сприймання, осмислення, запам'ятовування навчального матеріалу;
- зв'язок нового з раніше вивченим матеріалом як з даного, так і з суміжних предметів, логічна послідовність окремих видів навчальної роботи;
- міжпредметні зв'язки;
- зацікавленість учнів навчальним матеріалом уроку;
- правильність, своєчасність відповідно до програми вживання наукової термінології учителем та учнями;
- однозначність і правильність постановки вчителем запитань.

3. Закріплення вивченого:

- наявність роботи, спеціально орієнтованої на активне запам'ятовування учнями вивченого;
- оптимальний добір матеріалу для різних видів навчальної роботи: закріплення, повторення, систематизація й узагальнення;
- застосування прийомів самоконтролю (читання підручника, відтворення матеріалу вголос, подумки, переказування сусідові по парті тощо);
- помилки і способи їх виправлення;
- способи вироблення умінь і навичок;
- застосування засвоєних знань на практиці, їх подальше поглиблення (які усні, письмові та практичні роботи виконувались для цього);
- диференційованість завдань відповідно до індивідуальних особливостей учнів.

VI. Розвиток учнів на уроці

1. Розвиток самостійності й творчих сил учнів.
2. Навчання учнів прийомам логічного мислення: порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення, абстрагування, індукції, дедукції.
3. Розвиток образного мислення дітей.
4. Навчання дітей самостійно переносити знання і вміння у нову ситуацію, знаходити проблему у новій функції об'єкта, самостійно комбінувати відомі способи для виконання певного завдання, бачити різні способи виконання завдання, будувати принципово "нові".
5. Навчання дітей виокремлювати основні ознаки предметів і явищ, добирати істотні, узагальнювати їх у понятті, що формувались.
6. Підбір вправ, які потребують пошуку й обов'язкового контролю за кожною дією.
7. Закріплення знань включенням їх у нові зв'язки з раніше вивченим і з новими життєвими фактами.
8. Навчання дітей прийомам логічної аргументації, всебічного розгляду предметів, планування роботи.

9. Розвиток фізичних сил школярів.

VII. Виховна робота на уроці

1. Формування елементів наукового та художнього світогляду.
2. Моральні якості особистості, що формувались в учнів на уроці.
3. Формування відповідального ставлення до праці, культура праці.
4. Естетичне виховання, зокрема формування естетичного ставлення до навколишнього, на якому матеріалі проводилось (програмному чи додатково дібраному).
5. Створення умов для реалізації активної внутрішньої позиції учнів щодо навколишнього середовища.
6. Застосування індивідуального підходу у виховання учнів.

VIII. Загальнопсихологічний клімат на уроці

1. Поведінка учнів на уроці:
  - рівень зацікавленості, сумлінності, дисциплінованості;
  - активна розумова праця;
  - цілеспрямованість і зосередженість уваги;
  - напруженість у роботі сильних і слабких учнів;
  - регуляція поведінки дітей (зацікавленість матеріалом, загальною робочою атмосферою в класі, волею вчителя тощо);
  - порушення дисципліни, їх причини, ставлення учнів до порушників.
2. Стиль роботи вчителя на уроці:
  - володіння класом, вміння зосередити увагу учнів, створити робочу атмосферу, підтримувати дисципліну;

- вміння організовувати роботу, зацікавлювати нею дітей, підвищувати їх активність;
  - володіння творчими методами й прийомами навчання;
  - знання дитячої психології (легко розуміє учнів, правильно визначає особливості пізнавальної діяльності кожного, рівень знань, вихованості учнів);
  - особистість учителя (спостережливість, вдумливість, винахідливість, акуратність, вимогливість, зовнішній вигляд, культура мовлення, поза, міміка, жестикуляція тощо);
  - культура педагогічної праці;
  - авторитет учителя в учнів.
3. Взаємини вчителя та учнів, педагогічний такт.
  4. Настрій учителя та учнів на уроці.
  5. Емоційність уроку.
- IX. Загальна оцінка уроку
1. Позитивні моменти уроку, досягнення мети і завдань уроку.
  2. Недоліки, помилки, аналіз їх причин.
  3. Поради і рекомендації на майбутнє.

Педагогічний щоденник студента-практиканта

Педагогічний щоденник студента-практиканта — важливий документ, який відображає зміст і результати роботи, проведеної ним під час педагогічної практики. Щоденник привчає студента до планування, чіткої організації та аналізу своєї роботи. Він повинен містити:

- зміст практики (перелік основних завдань) та орієнтовний план розподілу навантаження студента;
- об'єктивні дані про школу, де проходить практика (з інформації директора, завуча чи безпосереднього ознайомлення зі школою);
- розклад дзвінків;
- список учнів за формою останньої сторінки класного журналу, дані про їх успішність за підсумками попередньої чверті чи навчального року, індивідуальні особливості дітей;
- розклад уроків;
- аналіз навчальних програм, підручників, посібників, календарних і тематичних поурочних планів, обладнання навчальних кабінетів;
- план виховної роботи вчителя на поточний період;
- спостереження за уроками та позаурочною роботою вчителя;
- індивідуальний план роботи практиканта на період практики;
- поточне планування роботи на тиждень і на наступний день практики;
- аналіз підготовки та проведення уроків, позаурочних занять, виховних заходів;
- хід і результати виконання практичних завдань;
- звіт про педагогічну практику (висновки за результатами кожного виду практики).

Щоденник свідчить про глибину педагогічного аналізу, правильність висновків студента щодо спостережуваних фактів, педагогічних явищ і процесів, а також відображає ступінь готовності майбутнього вчителя до навчально-виховної роботи, рівень його загальної і педагогічної культури, ставлення до практики.

Звіт студента-практиканта

Звіт студента-практиканта — письмовий аналіз і узагальнення проведеної роботи за період практик із зазначенням своїх досягнень, недоліків і побажань щодо подальшого поліпшення професійно-педагогічної підготовки студентів. Складається він за такою орієнтовною схемою:

ЗВІТ

про виконання завдань виробничої практик

студента _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ курсу _____ групи

Факультету педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова

у навчальному закладі _____ з _____ по _____ 20__ р.

1. Інформація про виконану роботу (спостереження та аналіз уроків, позаурочної роботи вчителя; проведення уроків, позаурочних занять, виховних заходів; індивідуальна робота з учнями; виконання практичних завдань; науково-дослідна робота тощо).

2. Виконання плану виробничої практики. Які відхилення мали місце, чому, що зроблено понад запланованого, особливості практики.

3. Основні навчально-виховні завдання, які вирішувались у період практики. Форми, які були включені в систему навчально-виховної роботи з даним колективом класу для їх розв'язання.

4. Реалізація на практиці індивідуального підходу до школярів.

5. Виявлення ефективності навчально-виховної роботи.

6. Уміння й навички навчально-виховної роботи, набуті в процесі практики.

7. Проведення роботи з батьками.

8. Науково-дослідна робота.

9. Аналіз навчально-виховного процесу в класі та власних педагогічних зусиль (з точки зору студента). Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні студента як педагога. Пропозиції щодо вдосконалення змісту й організації практики.

Х. Рекомендована література

Основна

1. Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2007. 296 с.
2. Ковальов О. Є. Декоративно-прикладне мистецтво у школі 1–7 класи. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Суми, 2006. 144 с.
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ, 2006. 200 с.
4. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982.
5. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є. До проекту оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з мистецьких дисциплін без балів. *Сучасний виховний процес. Сутність та інноваційний потенціал*. Матеріали звіт. наук.-практ. конф. ІПВ НАПН України за 2012 рік. Івано-Франківськ, 2013.
6. Красноголовець О. С. Основи скульптури. Навч. посіб. Київ, 2008. 171 с.
7. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів, 2015.
8. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015. 124 с.
9. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посібник для вчителів. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006.
10. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін. Навчальний посібник. Київ, 2013. 258 с.
11. Ростовцев Н. Н. Методика изобразительного искусства в школе. Учеб. для студ. худож.-граф. фак. пед. ин-тов. Москва, 2000. 3-е изд., доп. и перераб. 256 с.

Допоміжна

1. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі. Навч.-метод. посіб. для студ. худож.-графічн. фак-тів вузів. Київ, 1997. 312 с.
2. Волкотруб І. В. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ Київ, 1982.
3. Гинсбург Н. Как рисовать натюрморт. Москва, 2004. 34 с.
4. Гордон Луиза. Рисунок. Техника рисования фигуры человека в движении. Москва, 2004. 124 с.
5. Естетизація навчально-виховного процесу в основній школі засобами мистецтва : наук.-метод. посіб. За заг. ред.: Н. Є. Миропольської, О. А. Комаровської. Кіровоград, 2013. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041A==043E==043C==0430==0440==043E==0432==0441==044C==043A==0430=3A==041E=2E==0410=2E=3A=3A.html>
6. Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (5-й клас). Київ, 2014. 24 с.
7. Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (6-й клас). Київ, 2014. 24 с.
8. Закон України “Про загальну середню освіту”. *Офіційний вісник України*. Київ, 1999. № 23. С. 4. 208 с.
9. Колякина В. М. Методика организации уроков коллективного творчества : планы и сценарии уроков изобразительного искусства. Москва, 2002.
10. Коровина Т. Н. Рисуем портрет. Харьков, 2011. 51с.
11. Кузин В. С. Рисунки, наброски, зарисовки. Москва, 2004. 232 с.
12. Масол Л. М. Концепція і Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. Київ, 2004. № 10.
13. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Музичне; образотворче мистецтво; інтегрований курс «Мистецтво». 5–9 клас. Упор. Л. М. Масол. Київ, 2017. 32 с.
14. Норлинг Э. Объемный рисунок и перспектива. Москва, 2004. 82 с.
15. Образотворче мистецтво. Теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва: 1–7 кл. . Навч.-метод. посіб. для вчителів. Г. А. Полякова, Л. І. Божко, О. О. Лейбіна и др. Харків, 2001.

16. Програма «Образотворче мистецтво» для загальноосвіт. навч. закл. 1–4 класи. Р. Т. Шмагало, Ж. С. Марчук, І. Б. Вачкова, та ін. *Мистецтво і освіта*. Наук.-метод. журнал. Київ, 2012. № 1 (63). С. 8–13, № 2 (64). С. 6–9, № 3 (65). С. 7.–10. № 4 (66). С. 7–10.
17. Технології художньо-естетичного виховання учнів основної школи у позакласній роботі. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Руденко І. В., Ничкало С. А. та ін. *Монографія*. Харків, 2015. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/9885/>; <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9885>
18. Формування мистецьких уподобань учнів основної і старшої школи на уроках мистецтва та в позаурочний час. *Монографія*. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В. Кропивницький, 2018.
19. Чиварди Дж. Рисунок. Пейзаж. Методи, техніка, композиція. Москва, 2002. 64 с.
20. Яньшин П. В. Психосемантика цвета. Санкт-Петербург, 2006. 368 с.
21. Яремків М. М. Композиція. Творчі основи зображення. Навч. посіб. для вищ. навч. закл. Тернопіль, 2009.

Інформаційні ресурси:

1. Міністерства освіти та науки України. Головна. URL: <https://mon.gov.ua/>
2. Електронні версії підручників. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>
3. Закон України “Про освіту” URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України “Про загальну середню освіту”
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
5. Концепція “Нова українська школа”
URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
6. Концепція розвитку педагогічної освіти
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>
7. Матеріали моніторингу якості початкової освіти
URL: <http://testportal.gov.ua/tag/monitoring-pochatkovoyi-osviti/>
8. Моніторинг якості початкової освіти
URL: <http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty-mdyapo/>
9. Навчальні програми 5–9 класи. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/>
10. Нормативна база. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/zahalna-serednya-osvita-normatyvna-baza/>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688 “Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти”
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 “Про затвердження Державного стандарту початкової освіти”
URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
13. РОЗПОРЯДЖЕННЯ Кабінету Міністрів від 14 грудня 2016 р. № 988-р “Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року” URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>

XI. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20__/20__ н.р.